

✓ GLEDALISKI LIST
DRAME SNG

1960-61

1

42110
+

42110

90 139/1962

Dopisniki »Gledališkega lista« Drame SNG v tujini: Mikolajtis Ziemovit, Warszawa, za Poljsko; — dr. Miroslav Pavlovsky, Brno, za Češkoslovaško; — Ossia Trilling, London, za Anglijo in Francijo; — dr. Friedrich Langer, Wien, za Avstrijo; — Fred Alten, Basel, za Švico; — dr. Paul Herbert Appel, Hamburg, za Zvezno republiko Nemčijo in Gerhard Wolfram, Berlin, za Demokratično republiko Nemčijo.

Gledališki list Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. — Lastnik in izdajatelj Slovensko narodno gledališče Ljubljana. — Urednik Lojze Filipič. — Osnutek za naslovno stran: Vladimir Rijavec. — Izhaja za vsako premiero. Naslov uredništva: Ljubljana, Drama SNG, poštni predal 27. — Naslov uprave: Ljubljana, Cankarjeva cesta 11. — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Delo«, Ljubljana. — Redakcija prve številke XL. letnika (sezona 1960-61) je bila zaključena 27. oktobra, tisk pa je bil končan 24. novembra 1960.

GLEDALIŠKI LIST
DRAME
SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA
LJUBLJANA
SEZONA 1960/61 — ŠTEV. 1
ŠTIRIDESETI LETNIK

WILLIAM SHAKESPEARE
SEN KRESNE NOČI

SLAVNOSTNA PREDSTAVA
OB OTVORITVI
PRENOVLJENE
DRAMSKE HIŠE

WILLIAM SHAKESPEARE

SEN KRESNE NOČI

Komedija v petih dejanjih

Poslovenil: OTON ŽUPANČIČ

Režiser: dr. BRATKO KREFT

Scenograf: ing. arch. NIKO MATUL

Koreograf: ŠTEFAN SUHI

Kostumograf: ing. arch. MILENA MATULOVA

Lektor: prof. MIRKO MAHNIČ

Tehnično-umetniško vodstvo: VLADIMIR RIJAVEC

Soloplesalca: LIDIJA SOTLARJEVA in STANE LEBEN

V baletnem zboru nastopajo GABRIJELA GRADOVA, MARIJA GRADOVA, ŠTEFANIJA SITARJEVA, VIDA VOLPIJEVA, ROMAN ANŽUR, ZVONKO PENKO, MARKO POGAČAR in JANEZ SAMEC

Magnetofonski posnetki Mendelssohnove glasbe v izvedbi orkestra Opere SNG Ljubljana pod dirigentskim vodstvom DEMETRIJA ŽEBRETA

Glasbo posnel: RUDI OMOTA

Tonski tehnik: BRANKO STARIČ

Inspicent: MARIJAN BENEDIČIČ

Šepetalka: VERA PODGORŠKOVA

Odrski mojster: VINKO ROTAR

Masker in lasuljar: ANTON CECIČ

Razsvetljava: LOJZE VENE, VILI LAVRENIČIČ

Sceno in kostume izdelale Gledališke delavnice SNG pod vodstvom ravnatelja ing. arch. ERNESTA FRANZA

Osebe:

Tezej, vojvoda atenski		ANDREJ KURENT
Egej, Hermijin oče		{ LOJZE DRENOVEC
		{ MARIJAN BENEDIČIČ
Lisander } zaljubljena v Hermijo		{ JURIJ SOUČEK
Demetrij }		{ RUDI KOSMAČ
Filostrat, voditelj zabav pri Tezeju		DUŠAN ŠKEDL
Dunja, tesar		STANE POTOKAR
Smuk, mizar		FRANCE PRESETNIK
Klobčič, tkalec		STANE SEVER
Pisk, mehokrp		DRAGO MAKUC
Nosân, kotlar		ALEKSANDER VALIČ
Trlica, krojač		MAKS FURIJAN
Hipolita, kraljica amazonska		ŠTEFKA DROLČEVA
Hermija, zaljubljena v Lisandra		DUŠA POČKAJEVA
Helena, zaljubljena v Demetrija		MAJDA POTOKARJEVA
Oberon, vilinski kralj		LOJZE ROZMAN
Titanija, vilinska kraljica		SLAVKA GLAVINOVA
Spak, tudi Robin Dobrodrug		ALI RANER
Grahovka } vile		{ MIHAELA NOVAKOVA
Pajčevina }		{ DORA STOŠIČEVA
Vešča }		{ MARJETA KLINČEVA
Gorčica }		{ IVA KNAVSOVA

Škrati in vile iz spremstva kraljevega in kraljičinega. Tezejevo in Hipolitino spremstvo.

Godi se v Atenah in v gozdu blizu njih.

SHAKESPEAROV »SEN KRESNE NOČI«

Komedija »Sen kresne noči« je prigodnica, priložnostna igra, ki jo je moral Shakespeare napisati in uprizoriti ob priliki neke poroke ali na samem dvoru kraljice Elizabete ali pa na terasi kakšnega bogatega angleškega plemiča. Kdo je bil ženin in kdo nevesta, ugibajo shakespeareologi že stoletja, toda trdne in za neverne Tomaže zgodovinarje preprčljive ugotovitve doslej še niso našli. Kakor vse kaže, je tudi ne bodo, saj je od leta 1595-96, ko naj bi Shakespeare spisal in uprizoril »Sen kresne noči«, preteklo po Temzi že veliko vode in se je napisalo o samem »Snu« že več tisoč bolj ali manj duhovitih misli in besedi. Najverjetneje je, da je šlo za poroko vdove in matere mladega Shakespearovega prijatelja grofa Southamptona, ki se je 2. maja 1594 poročila z zakladnikom kraljice Elizabete sirom Thomasom Henegeom. Z zadnjim je imela Shakespearova gledališka družina zelo važne zveze: v kraljičinem imenu jim je izplačeval podporo in nagrado za dvorske predstave. Tako se je Shakespeare bržkone čutil moralno obvezanega, da se oddolži zakladniku, ki pa si je hkrati s svojo nevesto gotovo tudi želel, da počastijo njegovo poroko s simbolično gledališko predstavo. Tezej in Hipolita sta že v zreli mladosti, kar bi ustrezalo tudi gornjima novoporočencema. Pri poroki in predstavi je bila bržkone tudi kraljica Elizabeta, na katero naj bi se celo nanašali stih v drugem prizoru drugega dejanja, ko govori Oberon o vestalki. Z njimi bi naj meril Shakespeare na brezuspešno snubljenje grofa Leicesterja pri »deviški kraljici«, kraljevi »redovnici«, ki vlada na zahodu. Komedija je preračunana za večer pred 1. majem, kar bi se tudi skladalo z gornjimi okoliščinami. Naj je bil povod za njen nastanek in uprizoritev poroka tega ali onega para, vsej igri se pozna, da je bila takrat prigodnica, danes pa je le komedija, ki nam more in mora govoriti ne oziraje se na vse zgodovinske okoliščine njenega postanka taka, kakršna je.

Po stilu in tehniki stiha »Sna« sodijo, da je moral nastati takrat kot »Beneški trgovec«. Francis Meres omenja »Sen« v svoji »Palladis Tamia«. Med slavnostnimi igrami so bile takrat najbolj priljubljene na dvoru tako imenovane maske in pastirske igre; v katerih sta se uveljavila že pesnika in dramatika George Peele (1558?–1597?) in John Lyly (1554?–1606). Zgledovala sta se pri tem po italijanskih in španskih vzorih. Že tam so avtorji radi vpletali med smrtnike – zemljane razna coprniška bitja, ki so uganjala svoje čire in čare. Plahe nimfe se zaljubljajo v surove rokodelce in v gledališkem »abrakadabra« se prelivajo sentimentalni vzdih zaljubljenec v robato besedo in krohot pavlih in kurentov iz preprostega ljudstva. Vpliv renesančne Italije je segal tudi v Anglijo ter se uveljavljal v gledališču, literaturi in modi. Katera gledališka dela, prevedena iz italijanščine v angleščino, je poznal tudi Shakespeare, ni mogoče ugotoviti. O tem le ugibajo. Dramatik in pesnik Anthony Munday (1553–1633) je prevedel Pasqualigovo igro »Il Fidele«, polno spletk in zapletljajev. Ni izključeno, da je tudi

Shakespeare poznal Pasqualigovo pastirsko igro »Gl' Intrican«. Pastirji in pastirice se v tej igri podobno zaljubljujejo drug v drugega, kakor se v »Snu« zapletejo Helena, Lisander, Hermija in Demetrij. Čarodejka zacopra zmešanec v sen, iz katerega se zbudijo rešeni zmed in spletk. Nastopa tudi že neki zarobljenec, ki ga je čarodejka spremenila v osla, kar je moralo biti zelo popularno, sicer bi istega motiva ne uporabil še Shakespeare, ki je znal skrbno in spretno jemati marsikaj drugje ter vpletati v svoja dramatska prédena, za kar bi ga danes gotovo preganjalo deset avtorskih agencij, krdelo odvetnikov in sodišč s pomočjo raznih »strokovnjakov«, ki se opirajo le na paragrafe, ker jim pač ni dano, da bi se mogli poglobiti v bistvo dramatskega ustvarjanja in pesnikovanja.

Tezeja in amaconsko kraljico Hipolito je mogel najti Shakespeare že v Chaucerovih »Canterburyjskih povestih«, prav tako pa v Northovem prevodu Plutarha (1579), ki je napisal Tezejev življenjepis. Chaucer ga je v svoji povesti »Knights Tale« spremenil v srednjeveškega viteza, ki gre na velik lov. Najprej pripoveduje romantično-viteško o boju in poroki Tezeja s Hipolito, s katero gre med zvončkljanjem in lajanjem psov na svojo najljubšo zabavo: na lov v majsko zeleni gozd. Pri Chauceru stoji obema ljubimcema nasproti le ena ženska, Shakespeare pa je — kakor že prej v »Dveh gospodih iz Verone« — ustvaril dva para, da je mogel dejanje bolj zaplesti, v čemer Shakespeare kot pravi dramatik in gledališnik naravnost uživa in kar tudi mojstrsko izvede.

V Chaucerovi povesti je našel tudi zgodbo o »Palamonu in Arcitu«, ki ga je spodbujala že pri »Dveh gospodih iz Verone«. Prav tako pa je našel v Chaucerovi »Povesti o ženi iz Batha« kraljico vil, ki pleše s svojo veselo družbo po zelenih tratih. V ljudstvu je bila vera v takšna čudežna bitja še živa, saj žive celó še danes v raznih pravljicah in bajkah iz tistih in poznejših časov. Renesancna gospoda pa jih je rada videla tudi na svojih odrih in zabavah. Pesnik in pamfletist Thomas Churward (1520?—1604) je 1578 dal nastopiti dvanajstim vilam. Vilinska kraljica je plesala leta 1591 pred kraljico Elizabeto in njeno družbo v Elvethamu. Oberon, njen mož je pripotoval iz francoskih povesti in pesnitev. Njegovo poreklo pa je kljub temu germansko, saj izhaja iz Albericha, ki se je v romanskih deželah spremenil v Auberona in Oberona. V Anglijo je prišel že leta 1534, ko je lord John Bouchier Berners (1467—1553), visok dostojanstvenik Henrika VIII., prevedel francoski roman »Hyon de Bordeaux«. Robert Greene (1560?—1592), pesnik, dramatik in pamfletist, je že pred letom 1592 vpletel v okvirno predigro za »Scottish Historie of James the Fourth« Oberona, ki ni nihče drug kot Oberon. Leta 1593 so uprizorili dramo »Hyon Bordoški«, ki se je sicer zgubila, v kateri pa je gotovo nastopil tudi Oberon.

Ime kraljice Titanije je vzel Shakespeare bržkone iz Ovida, kjer nastopa večkrat kot priimek Titanovih hčera Latone, Diane, Pyrhe in Kirke. V »Romeu in Juliji« ji pravi Shakespeare kraljica Maba.

Carobni cvetni sok je uporabil Shakespeare že v »Dveh gospodih iz Verone«, sposodil pa si ga je iz pastirskega romana »Zaljubljena Diana«, ki ga je v španščini spisal Portugalec Jorge de Montemayor (1520—1561). Dianina svečenica Felice zacopra s sokom dva pastirska para. Spaka-škrate moramo iskati pri ljudskem Robinu Dobrodruhu (Goodfellow, Robin ali Hobgoblin), saj je o njegovih

drznih in pustolovskih početjih izšla 1628 kar cela knjiga. Shakespeare ga je gotovo poznal že iz svoje otroške dobe v Stratfordu, kjer je moral slišati ali brati marsikakšno pravljico o njem, vilah in škrtatih in kdo ve, če jih ni hodil celo iskat v lepe stratfordske gozdove, da bi jih zagledal žive.

Proti dvornim zaljubljenim parom in njihovi zapleteni ljubezenski zgodbi je postavil Shakespeare igrico o Piramu in Tizbi. To je tako imenovana »protimaska«. Zgodbo je mogel poznati še iz šole, kjer so brali Ovidove »Metamorfoze«, ki jih je prevedel Arthur Golding (1553?–1605?) v letih 1565–67. Našel pa jo je lahko tudi v Chaucerovi »Povesti o dobrih ženah«, ki je precej groteskna. Občinstvo jo je gotovo poznalo. Zato jo je mogel prikazati svojim gledalcem v groteskno-roboti parodiji.

»Sen kresne noči« zavzema v Shakespeareovem delu svojevrstno in izjemno mesto. V nobenem drugem delu se realnost in fantastika ne prepletata s tako humornim, komedijskim prijemom in izvedbo, kakor v »Snu«, saj prehaja ne le v nastopih rokodelcev že v grotesko in burko, marveč se tudi — sprva nekam operno očarljivi svet Oberona in Titanije s palčki in vilami — sprevrže v grotesko, ki ni nič drugega, kakor Shakespeareova satira na norčije, ki jih počenja z nami zaljubljenost in ljubezen. V »Romeu in Juliji« je prikazal tragedijo ljubezni, tu pa kar že veselo farso. Titanija se zaljubi v Klobčiča-osla, dvorna ljubimca pa se zacoprana v ljubezenske ihte in zmede zasledujeta in lovita.

Tudi v »Viharju« je veliko fantastičnosti in celo alegoričnosti, saj nastopajo v njem taka nadnaravna fantastična bitja, kakor sta zračni duh Ariel in divji, nakazni Kaliban, toda njih funkcija je tam drugačna in »Viharja« kljub vsemu ni mogoče šteti med komedije, vsaj ne med tako igrive in razposajene, kakor je »Sen kresne noči«. Tu ne gre za kakšno globlje modrovanje kakor pri »Viharju«, ki je v marsičem izpoved Shakespeareove življenjske modrosti. Tu gre le za mikavno gledališko-pravljico fantastiko, za smeh, zabavo in prijetno ironijo, za humor. Za vsem pa se v podtonu skriva misel, da zaljubljenost in ljubezen rada delata iz ljudi norce in da se z njimi poigravata kakor vihar s čolniki.

»Vihar« je napisal Shakespeare v zrelih letih, po težkih življenjskih izkušnjah in bridkih spoznanjih, »Sen kresne noči« pa okrog trideset let stari dramatik, ki je še mladostno razposajen in prešeren. Ni izključeno, da se je hotel ponorčevati celo iz sebe in iz raznih težkih ljubezenskih tragedij, ki so bile zelo v modi in ki jih je umetniško vse potolkel z »Romeom in Julijo«, ki jo je napisal leto dni ali eno sezono prej kot »Sen«. Kar pet ljubavnih parov nastopa v »Snu« in štirje norijo od ljubezni. Tezeja in Hipolito je seveda na odru izvzel, kako pa je bilo v resnici med njima, si lahko mislimo, saj Tezej pravi takoj v začetku, da jo je pridobil z bojem.

Komedija je spretno zapletena, poleg veselih in komičnih prizorov ima tudi nekaj poetičnih mest. Stih, ki jih govori Tezej svoji nevesti pred petim dejanjem, bi mogli biti »Prolog« vsej predstavi. V njih po pesniško govori o fantaziji, ki jo imajo zaljubljeni in norci, brez nje pa tudi ni pravega pesnika:

Zaljubljeni in norci so možgan
 tako kipečih, fantazije tvorne,
 ki dojmi, česar hladni um ne pojmi.
 Zaljubljenec, bláznikov in poetov
 je sama domišljija: eden vidi
 več vragov, nego gre jih v ves pekel;
 in to je norec; in zaljubljenec,
 blodnik prav takšen, Helene lepoto
 bo videl na ciganke rjavem licu;
 oko poeta kroži v lepi blodnji,
 z neba na zemljo, z zemlje k nebu bliska;
 in kakor domišljija vstvarja like
 stvari neznanih, pesniku pero
 jih oblikuje, niču zračnemu
 daje ime in stalno bivališče.
 Tako je spretna domišljija:
 da le začuti kakošno veselje,
 zasluti tudi, kdo deli veselje;
 ali bojazen, če v mrakove gleda,
 kako lahko pretvori grm v medveda.

Le ena primerjava ne velja danes v teh stihih: o cigankinem rjavem licu, ki naj bi bilo zaradi tega v primeri s Heleno nelepoto. Naš čas obožuje pri ženski temno polt, kakor je Shakespearov čas videl lepoto le v beli polti. Danes tega ni več, ker se je okus zaradi raznopoltnih, nekoč divjih, danes pa vsaj že civiliziranih ljudstev, ki stopajo zmeraj bolj kot enakovredni ljudje v človeško družbo, spremenil.

Komediji se pozna, da je priložnostna zabavna igra, tudi po tem, da značaji glavnih junakov niso nič kaj določeni in obdelani. Lisander in Demetrij se na prvi pogled komaj razlikujeta drug od drugega. Zato jih tudi po romantični tradiciji igrata običajno dva tipična igralca-ljubimca. Bolj sta razlikovani Hermija in Helena, ker je Hermija izzivalna in trmasta, toda ko se stvar zaplete, tudi Helena ni več tako nežna kot v začetku, ko je kar nekam melanholična. In vendar je nekaj razlike nakazane tudi med Lisandrom in Demetrijem. Oba sta mlada vetrnjaka, toda Demetrij je sprva nežnejši, Lisander pa je pri zaslišanju pred Tezejem celo drzno ironičen, ko pravi Demetriju, ki se sklicuje na to, da ima njega tudi Hermijin oče v čisljih:

Demetrij, tebe ljubi oče njen;
 pusti mi Hermijo: ti pa vzemi njega.

Ta stran Lisandrovega značaja pozneje ni povsod dosledno izvedena, vendar da upravičeno slutiti, da je v ljubezni Lisander realnejši ko Demetrij, ki je bržkone preveč platonsko sviliril okrog Hermije, že prej pa okrog Helene. Očividno se je realnejša Hermija rajši odločila za Lisandra, ki jo tudi popelje v gozd, kjer je smoter njegovih ljubezenskih besed za skupno spanje precej jasen, čeprav jim Hermija ne nasede in ga pošlje spat na drugo stran, kar je za ihtivega Lisandra veliko razočaranje. Tezej in Hipolita sta dekorativni figuri. Egej je na hitro označen razočarani oče, ki

se mu hči punta. Malo prehitro zgine iz komedije, vendar za okvir priložnostne igre res ni več potreben, ker ni šlo Shakespearu za kakšno podrobno karakteriziranje. Oberon in Titinija sta označena boljše, čeprav ne podrobno, ker je njuna funkcija v igri le čarobniško-dekorativna in plesna. Spak je harlekin iz commedie del'arte, kurent iz vilinsko-favnovskega sveta, ki uganja svoje vragolije s preveliko vnemo ter se zaradi tega tudi zmoti. Najbolje so karakterizirani rokodelci, predvsem Klobčič, ki spada med najpopularnejše Shakespearove komedijske like. V njegovi strasti do igranja si je Shakespeare privoščil lakomne igralce, ki bi radi vse vloge zase. Gotovo je imel take primere tudi v svoji družini, izumrli pa niso niti danes.

Resničnost in sanjski svet se z vilinjim in škratovskim prepletajo v igri, kakor da so vsi z našega sveta. To je Shakespearova gledališka coprnija. Njemu je gledališki svet realni svet in če doseže predstava to, da potegne gledalce v svoj gledališki coper, je dosegla tudi poglobitvi umetniški smoter. Igralec se mora zavedati, da mora biti njegova igra takšna, da gledalca privabi in »zacopra«, da mu gledalec (in seveda tudi kritik, kar včasih ni lahko) verjame. Kljub temu, da se po karakterizaciji oseb ta komedija ne more meriti z drugimi, ima vendarle toliko dramatičnega v dejanju in zapletih, da zaživi na odru polno življenje ob dobri interpretaciji, prav tako pa jo vse coprnije, odete v igrive stihe in domiselne ljudske pogovore rokodelcev, uveljavljajo tudi literarno. Dejanje, zaplet, komična situacija in spletko je tu vse. (Vendar lepega govora igralci ne smejo omalovaževati.) Z vsem je bogata ta komedija in vse se tako naglo vrti pred nami, da ne utegnemo misliti ne na logiko ne na psihologijo. Začne se silno resno, kot drama, saj grozita oče Egej in knez Tezej Hermiji s smrtjo, če se ne pokori, kaj hitro nato pa spelje Shakespearo dejanje v komedijo, v kateri se na koncu vse srečno razvozlja, kakor pravi Spak:

Vzemi Janez Mico,
vsakemu pravico;
svojo kapo vsak na glavo
in vse zdravo!

Konec »Sna« je hvalnica ljubezni in zakonski sreči. Ko so komedijo igrali prvič, je bilo vse prigodniško, vendar je njeno bistvo tako splošno, da velja še danes. V njej se ne prepletajo le razna dejanja, marveč tudi stili z bogato domiselnostjo, v katero je zajeta in navdihnjena strast do igre, do teatra, ki spada med človekove prastrasti, kar pričajo razni starodavni obredi in običaji s plesi in maskami celo pri neciviliziranih narodih.

ODLOMKI IZ REŽISERJEVIH ZAPISKOV

... Komedija »Sen kresne noči« zahteva veliko gledališkega čara in tehnike, od igralcev igrivost, pristnost, na drugi strani pa žlahtni artizem v govoru in kretnjah. Shakespeare je nakopičil v njej vse, kar je našel v dramatik in gledališču: prozo in stih, ples (balet) in petje, Spak pa mora biti cel artist-akrobat. Gotovo je imel v svoji gledališki družini igralca, ki je moral biti več raznih vratolomnih vragolij, ki niso vratolomne le v njegovih besednih igrah, marveč tudi telesno. Prizori, ko se ljubimska para preganjata po gozdu, ker jim je Spak zmedel glave, ne dajo igralcem skoraj dihati: tako naglo mora vse iti v govoru in gibanju, sicer se ves čar in učinek zgubita. Prave igralske in gledališke coprnije! Prizorišča se menjavajo v tem copru kot šine misel in Spak kot raketa »v minutah štirideset potegne pas okrog zemlje«.

TRADICIJA

... Po tradiciji velja »Sen kresne noči« za izrazito romantično igrano. Marsikaj resnice je v tem, vendar ne vsa. Najprej si moraš odkriti, kaj in kakšna je Shakespearova romantika, kajti nemški romantiki (Schlegel, Tieck itd.) so potegnili marsikje Shakespeara v **svoje** pojmovanje romantičnosti in mu ponekod celo storili silo, kajti Shakespearova romantika je **renesančna** in ne romantika razočaranih nemških romantikov, ki so bili poleg tega v estetiki in svetovnem nazoru konservativni in svojevrstni puritanci. Svojo romantiko so pojmovali čisto idealistično, nekateri so bili celo katoliški konvertiti. Bolj kot v realnost so verjeli v irealnost. Tudi Shakespeare posega iz sveta realnosti v irealnost, toda tudi po tem se razlikuje renesančni človek od romantika, zlasti pa od nemškega. Shakespeare in z njim vsa renesansa stoje na trdnih tleh tega sveta, saj je celo Rafael slikal svoje Madonne po živih modelih in ne po kakšnih privedih religiozno-mističnih zamaknjenj, in Michelangelov Kristus v sikstinski freski Dies irae je titanid, atlet, tip telesno močnega in silnega človeka, nemški romantiki pa so bili gotsko usmerjeni.

Zakaj pripominjam vse to?

Ker je tradicija nemške idealistično-romantične dramaturgije v preteklosti zelo vplivala na interpretacijo Shakespeara pri nas. Pri Juliji in Romeu se je kar pozabljal, da sta polnokrvna mediteranska človeka in da je njun eros živ, poln vroče krvi, tostranstva in zdrave telesnosti, ki ne pozna gotskega dualizma, kateri ločuje dušo in telo. Renesančnemu človeku je bilo oboje lepo, zato je tudi užival s polno čašo. Nešteto drznih erotičnih primer bliska zlasti v mlajših Shakespearovih delih. Nemški romantiki so morali literarno kar zardevati ob njih in so jih tu in tam tudi skušali omiliti, še hujši pa je bil v preteklosti slovenski puritanizem (janzenizem), ki je zaradi tega tudi pri nas marsikaj »omilil« ali celo črtal pri

Z velike gostovalne turneje Drame SNG po Sloveniji: po dijaški predstavi »Dvanajstih porotnikov« v dvorani kina »Park« v Murski Soboti, kjer je Drama SNG letos gostovala po 22-letnem premoru.

uprizoritvah. Na srečo smo se tega vsaj v glavnem osvobodili. V »Snu« je Shakespeare še kar nekam »spodoben«, ker je pač pisal prigodnico za dvorsko poroko svojih prijateljev, toda pri igrici o Piramu in Tizbi ni čisto brez hudomušnih namigovanj.

GLASBA V »SNU KRESNE NOČI«

...»Sen kresne noči« je praprimer gledaliških iger, iz katerih se je v renesansi spočela opera. Tudi v njem je že marsikaj opernega. Zahteva velik, vnanji, operni blesk v inscenaciji in kostumih, ki so bili pri Shakespearu vse, ker v njegovem gledališču niso poznali inscenacije v današnjem smislu. To je tudi ena izmed velikih skrbi in težav uprizoritve, saj hoče današnji večinski gledalec, zapeljan od fotografskega filmskega naturalizma, videti vse natančno tudi na odru, ki pa nekje tava še v tehniki Stephensonove lokomotive. (Kar mrzaz me spreleti, kadar zaslišim ropot naše krožne plošče, ki sem ga zato skušal »pretiščiti« s fragmenti iz Mendelssohnove glasbe.)

Tako sem prišel do najbolj bolečega vprašanja: glasba. Mendelssohn je ustvaril glasbo za »Sen kresne noči«, ki ni običajna scenska muzika, temveč je že celih sto let integralni del v uprizoritvi. Stilno je izrazito romantična in nežna, vendar velja še zmeraj za klasično. Režijski koncept se je po daljših razmišljanjih in kolebanjih odločil zanjo, ker je režiser v najboljši veri upal, da bo predstavo spremljal živ orkester z živim dirigentom, ki bo tudi bravurno zaigral uverturo – muzikalni prolog k predstavi. Žal pa so ga kmalu ekonomske stiske prisilile, da je moral od te zamisli odstopiti in se preusmeriti v magnetofon. Stroj ne bo nikoli tisto,

kar je živ človek in reproducirana glasba na magnetofonskem traku umetniško še daleč ni isto kot živ orkester. Ker pa zadnje čase spet bolj odloča v gledališkem delu na takšnih in podobnih področjih bog Hermes in ne Apolon, se je bilo treba umakniti in voziti muzikalno po tiru magnetofonskega traka ter prevzeti le odlomke iz Mendelssohna. Zato je glasba stopila nekoliko v ozadje, le v podton predstave, ki pomaga zdaj tu zdaj tam, posebno samostojne vloge pa nima več. Vsa predstava je usmerjena v igralčevo igro in v zapletljajaje, v komedijo. Kljub temu pa naj dajo vsaj trije večji nastopi baleta igri slavnostni, renesančno operni poudarek s sodobnejšim pojmovanjem.

VERZ IN PROZA

... Igralec mora pokazati svoje govorne sposobnosti tja do žlahtne artističnosti. Tu se slišijo zadnja leta pri nas čudni glasovi. Prav je, da se borimo zoper lažno romantično patetiko, ki ni le zoper posluš, občutje in nazor našega časa, marveč je res umetniško odbijajoča, toda v trditvah o novodobnem realističnem, preprostem govoru pa je vendarle tudi nekaj zmot, čeprav se nekateri sklicujejo celo na Brechta in na njegovo »odtujitev«. Govoriti Shakespeareov stih (blankverz z rimo ali brez nje) kot čisto navadno prozo, vzeti mu vso ritmičnost in melodijo, je zmeta. Potlej je sploh bolje prepisati vse Shakespeareove stihe v prozo, kakor so to delali francoski klasicisti v drugi polovici 18. stoletja. Zakaj še sploh govoriti stih?

Govoriti ga je treba preprosto, ne patetično deklamirati, pri tem pa je treba ohraniti vso notranjo intenziteto, ritem in melodijo. Vse to zanikati in zavreči je kaj lahko, ker se v hipu rešiš vse odgovornosti pred pesnikovim stihom. Stil Shakespeareovega blankverza ni isti kot je stil Brechtovega svobodnega in včasih »atonalnega« stiha, ki pa prav tako ni brez **svojega** ritma in melodije. Kdor je videl kdaj kakšno predstavo v Brechtovi režiji, je moral ugotoviti, da govorijo njegovi igralci sicer preprosto, toda po svoje melodiozno in ritmično celó v prozi, ker govore in igrajo s silnim notranjim poslušom, kaj šele, da bi preslišali posluš sploh. Ne govorijo le preprosto, marveč tudi lepo. Tu sta se znašli dve veliki in le na videz nasprotujoči si zmoti, kajti učinek je pri obeh isti: pri romantično-patetičnem govoru, kakor pri površinskem »preprostem« govoru brez notranje intenzitete, brez posluha — dve skrajnosti z isto napako. Ena si skuša pomagati z romantično patetiko in je votla, druga pa hoče biti preprosta, pa je v resnici vnanja in površna, plitvi pa sta obe, ker obe nekaj »hlinita« in igrata prazno. Pot do umetniške preprostosti je najtežja. Že od svoje prve režije Shakespeara — tragedije »Romeo in Julija« — opozarjam na to... Tudi zahtevam jo.

— — —

... Ljubimska para Lisander in Hermija ter Demetrij in Helena sta v igri sicer grška, toda v resnici so tile mladi ljudje le v grške obleke preoblečena »zlata mladina« iz Shakespeareove Anglije — končno pa tudi iz našega časa, kajti mladina je bila in bo zmeraj razposajena, pustolovska in norčava. Zato smo jih postavili spet tja, kjer jih je videl Shakespeare: na zemljo, v resničnost. Otresli smo jih vsega vnanjega romantično-idealizirajočega prahu tuje primesi

Na predlog Umetničke komisije dodeljuje se
Slovenskom narodnom gledalištvu
iz Ljubljane

STERIJINA NAGRADA

za najbolju predstavu u celini
na Jugoslovenskim pozorišnim igrama
održanim u Novom Sadu, od 14 do 28 maja 1960,
za predstavu »Zvezde so večne« od Mateja Borca,
u režiji Slavka Jana
Novi Sad, 28 maja 1960

PREDSEDNIK
UMETNIČKE KOMISIJE

Ljiljana Kostić

PREDSEDNIK
ODBORA STERIJINOG POZORIJA

Lud. Laduško

in vplivov ter jim priznali vso igrivost in prešernost vsakdanjega mladostnega dne in noči z medsebojnimi erotičnimi zapletljaji, ki so tako pogosti tudi v našem času. Lisander skuša biti v začetku celo nekoliko »eksistencialistično« ciničen, ko pravi Demetriju, naj se »omoži« s Hermijinim očetom, on pa da bo vzel Hermijo, toda Oberon-Shakespeare ga kaj hitro kaznuje. Hudo pokoro dela za svoje prevzetnosti in svojo ljubimčevsko domišljavost. Da bi Lisandra in Demetrija tudi vnanje čim bolj razlikovali, smo ju dali igrati igralcema, ki sta si v vsem zelo različna. Lisander je realist, Demetrij pa platonist.

Titanija in Oberon sta čarobni bitji, toda kljub temu v renesančnem gledališkem svetu živi in realni. Oberon je pravljicni Mefisto in Harlekin v enem, ki sproži ves zapletljaj in režiser igre je tja do njenega srečnega konca, Spak pa harlekinsko-scaramušjevska inačica iz favnovskega sveta.

VSE JE IGRA, VSE KOMEDIJA

...Vse je igra, vse komedija, vse mora biti žlahten in vesel teater. Več tudi Shakespeare ni hotel, čeprav ga je včasih potrosil tudi s ščepci satirične soli, kar pa ga dela še mikavnejšega. Toda Shakespeare bi ne bil Shakespeare (to se pravi: ne le polnokrven dramatik, marveč tudi gledališčnik, kar je pri njem eno, kakor sta eno duša in telo-človek), če bi se po Spaku v svojem (in našem) imenu na koncu ne obrnil na gledalce, kajti vsi smo pravzaprav eni in isti norci: tisti, ki vam moramo na odru coprati teater, in tisti, ki ga prihajate gledat, ker ga ljubite. Samo zato je položil Shakespeare Spaku na usta še pomirjujoč in oproščujoč se epilog:

Če vas sence smo vžalile,
mislite, da vse to bile
so le sanje: da zaprli
ste oči, prikazni zrl.
In ker norčavo to dejanje
vam kazalo je le sanje,
nas zato ne grajajte!
Lahko noč vam, dobro spite!
Zaploskajte prijazno nam
in Šotek vse povrne vam.

PREGLED DELA V SEZONI 1959-60 IN NAČRTI ZA SEZONO 1960-61

POROČILO RAVNATELJSTVA DRAME SNG UPRAVNEMU ODBORU IN GLEDALIŠKEMU SVETU SNG

V trenutku, ko se sezona 1959/60 prerašča v sezono 1960/61, ko enainštirideseto redno delovno obdobje osrednjega slovenskega dramskega gledališča v tej hiši podaja roko novemu, dvainštiridesetemu delovnemu obdobju, štejem za svojo prvo dolžnost, da izrečemo iskreno in tovariško zahvalo ter priznanje vsem članom delovnega zbora, režiserjem, igralkam in igralcem, kakor tudi vsem tehničnim in administrativnim sodelavcem ter sodelavcem gledaliških delavnic. Zahvaljujemo se za opravljeno delo, za vloženi trud, za ustvarjalne napore, za požrtvovalnost in za razumevanje, zahvaljujemo se za vse, kar so naši delovni zbori vložili v pravkar minulo ustvarjalno obdobje naše gledališke hiše.

Zahvali in priznanju pa istočasno priključujemo in dodajamo željo in prošnjo, da enako in še bolj zastavijo svoje sile za delo v prihodnjem delovnem obdobju, ki ga začenjamo z današnjim dnem.

Sezono 1960/61 začenjamo v izjemnem vzdušju: naša draga hiša nas letos ne čaka, kot ponavadi, v svoji stari podobi; pravkar namreč doživlja svojo estetsko in funkcionalno gradbeno preobrazbo, da bi se po nekaj tednih odprla prenovljena, povečana in polepšana, sprejela stare in nove ljubitelje gledališke umetnosti in nam zaživela kot posoda, v kateri bomo umetnosti žejnim ljudem lahko nudili sadove svojega dela.

Globoko zahvalo smo dolžni naši družbi, ki je z velikim razumevanjem in z nemajhnimi gmotnimi žrtvami omogočila rekonstrukcijo naše hiše. V prvi, letošnji fazi rekonstrukcije bomo dosegli, da bo avditorij prenovljen in povečan. Novi avditorij bo imel 585 sedežev, od tega 249 parternih, 71 sedežev v cerclu, ki je nastal iz izločenih lož štev. 6, 7, 8 in 9, 145 sedežev na balkonu in 120 sedežev v tridesetih štirisedežnih ložah. Dozdaj smo imeli samo 415 sedežev ter dijaško in galerijsko stojišče. Z rekonstrukcijo smo obe stojišči opustili in sicer predvsem zategadelj, ker sta bili obe stojišči od leta 1945 dalje zasedeni povprečno samo 15%, dočim je vsa leta občutno primanjkovalo dobrih, zlasti parternih sedežev. Avditorij prenavljamo pod vodstvom prof. ing. arch. Borisa Kobeta ob sodelovanju ing. arch. Ivana Pengova. Dela vodi gradbeni odbor SNG na čelu z ravnateljem gledaliških delavnic ing. arch. Ernestom Franzom. Zaradi izredne kompliciranosti gradnje so se dela zavlekla; do otvoritve prenovljene Drame, ki bo predvidoma v drugi polovici novembra, bomo vse ljubljanske predstave in deloma tudi skušnje prenesli pod gostoljubno streho operne hiše.

Večletni napor in večletne priprave na prezidavo dramske hiše so letos kronane s prvim velikim uspehom. Že dolga leta je bilo

jasno, da dramska hiša glede na delovne pogoje, glede na prostore za občinstvo ter glede na notranjo in zunanjo estetsko ureditev nikakor ne ustreza vlogi, pomenu ter nalogam osrednjega dramskega gledališča.

Z enako neodložljivo nujnostjo sta terjali rekonstrukcijo hiše obe plati: estetska in funkcionalna. Skrajna zastarelost odrske tehnike v pol stoletja stari hiši ter nehigienični in neustrezni delovni pogoji so bili v diametralnem nasprotju z zahtevami, ki danes stoje pred sodobnim gledališčem in bili so nevzdržni ob primerjavi z razvojem odrske tehnike v svetu. Samo s skrajnimi napori, samo s skrajno iznajdljivostjo in z največjo požrtvovalnostjo je bilo moč kljub temu dejstvu, se pravi kljub zastarelosti in neustreznosti, dosežati v naši hiši ustvarjalne uspehe, ki so vzdrževali mednarodni kriterij. Mednarodna priznanja, ki smo jih dosegli v Parizu, Varšavi, Lodzu in Trstu ter v kulturnih središčih drugih jugoslovanskih narodov, potrjujejo in dokazujejo to trditev. To in tako stanje seveda ni moglo trajati, se ni smelo več vleči, zakaj ob takih delovnih pogojih bi morali v jugoslovanski in zlasti še mednarodni konkurenci prehitro izčrpavati svoje ustvarjalne sile, kljub temu pa v tej konkurenci prej ali slej podleči.

Nič manj nujno ni klicala po rekonstrukciji tudi zunanja in notranja estetska podoba hiše, dalje njeni prostori za občinstvo, raspored in kvaliteta sedežev ter vidljivost na oder. Obiskovalec v naši stari hiši nikakor ni mogel imeti vtisa, da je prišel v osrednje in reprezentativno gledališče slovenskega naroda, saj je hiša dozdalej bila, lahko rečemo, v stanju razpadanja.

Treba je torej bilo hišo preurediti, ustvariti sodobnejše tehnične in druge delovne pogoje ter glede na estetsko podobo doseči, da bi slovenska Drama postala dostojna in estetsko ustrezna posoda za dosežke izbranega umetniškega zbora, sestavljenega iz najpomembnejših slovenskih gledaliških umetnikov.

Bil je res že skrajni čas, da začnemo z obnovitvenimi deli.

Polnih 25 let je minilo, odkar so se pristojni organi prvič resneje ukvarjali z mislijo na preureditev dramske hiše. Tedaj, leta 1935 je pokojni mojster arhitekt profesor Josip Plečnik dal prvo zamisel, leta 1941 je pripravil načrte ing. arch. Bojan Stupica, leta 1950 pa ing. Josip Černivec. Vsi projektanti so bili enotni v osnovni zamisli: da je namreč prvenstvena naloga prezidave odprava odrske-tehnične revščine in zaostalosti, odprava nemogočih delovnih prostorov, dozidava stranskih odrišč in prostorov za vaje, dozidava garderob, skladišče za kostume in rekvizite, dozidava dramskega arhiva in dozidava prostorov, ki bi omogočali vsaj relativno zadovoljivo higiensko-tehnično zaščito gledališki delavcev. Z razvojem gledališke tehnike in z vsak dan večjo pravico gledaliških delavcev — enako kot vseh delovnih ljudi v naši novi družbi — do ustreznih higiensko-tehničnih delovnih pogojev seveda zahtev vsak dan rastejo in se večajo. In ne samo to. V štiridesetletnem razvoju slovenske Drame se nabira arhivski in muzejski material, dokumentacija, biblioteka, rekviziti, kostumi itd. v vse večjih količinah. Tako na primer naš gledališki muzej ne more zaživeti, ker zaradi pomanjkanja prostorov predragocenega zgodovinskega gradiva ni mogoče niti varno spraviti in zaščititi, kaj šele sistematično urediti, znanstveno obdelati in ga odpreti za občinstvo.

Zdaj je naša družba z velikim razumevanjem omogočila začetek gradbenih del, zavedajoč se, da je dolžnost nacionalne skupnosti, da odpravi docela neustrezno stanje zastarele dramske hiše in da ima osrednja narodna dramska ustanova pravico, dobiti dom, ki bo ustrezal vlogi, pomenu in nalogam, kot tudi doslej izpričanim umetniškim dosežkom slovenskega nacionalnega gledališča v kulturnem življenju lastnega naroda, v kulturnem življenju jugoslovenske skupnosti in končno v mednarodnem gledališkem življenju, kjer si je naša Drama s svojimi gostovanji priborila več kot dostojno, lahko rečemo častno mesto.

Naši družbi se zahvaljujemo za razumevanje, obenem pa upamo in prosimo, da bi se še naprej, brez zastojev in prekinitev naše možnosti za nadaljevanje del: za gradnjo obeh stranskih traktov s stranskimi odrišči, dvoranami za skušnje, garderobami, arhivom, muzejem itd., gradnja portala ter gradnja vseh treh fasad. Tako prenovljena dramska hiša se bo ustrezno vključila v estetsko in urbanistično ureditev novega Trga revolucije in pa, kar je še pomembnejše in kar je bistveno, nudila bo možnost in pogoje za večji, globlji in širši razmah gledališke umetnosti in za večje ter trajnejše umetniške dosežke.

Tako je torej prezidava Drame dogodek, ki je po svoji pomembnosti in po daljnosežnih posledicah, ki jih bo moral roditi, med osnovnimi značilnostmi minule in prihodnje sezone. Ne samo kot dogodek sam na sebi, marveč kot izredna, ogromna in nadvse odgovorna delovna naloga, ki je že v minuli sezoni in ki bo tudi v bodoči sezoni relativno močno vplivala na delovne načrte, na realizacijo teh delovnih načrtov, na delovne možnosti in delovne pogoje ter na podobo sezone kot celote. Med gradnjo bomo morali delati v nekoliko utesjenih delovnih pogojih, kar zadeva prostore in čas. Delo bo terjalo večje napore in več požrtvovalnosti od vseh članov delovnih zborov, zlasti od tistih, ki so poleg rednega dela obremenjeni še s skrbjo za gradnjo, načrte, gradivo itd. Izredne okoliščine, v katerih se bo zaradi gradnje odvijala prva tretjina letošnje sezone, bodo terjale od članstva razumevanje in podporo vodstvu. Podoben bo položaj verjetno pod konec sezone, ko se bo predvidoma začela naslednja gradbena faza. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi se prekinila ustvarjalna kontinuiteta našega umetniškega zbora, ne smemo dopustiti, da bi ljubitelji gledališča bili prikrajšani za večje število predstav in zato moramo vztrajati v iskanju najustrežnejših možnosti, da gradimo oziroma prenavljamo in dograjujemo hišo, obenem pa umetniško delamo z nezmanjšano, da, še z večjo zavzetostjo in še z večjim elanom. Prepričani smo, da bodo delovni zbori te potrebe in to nujnost razumeli.

— — —

Če naj zdaj v skopih potezah nanizamo nekatere druge značilnosti minule sezone, moramo na prvem mestu omeniti dejstvo, da je sezona 1959/60 prva sezona, ki je po znanem medvladju, po zapoznelem imenovanju upravnika in družbenih organov gledališča potekla v znamenju splošne konsolidacije, vodstvene urejenosti in trdnosti planiranja ter realizacije planiranih nalog. Po burni sezoni 1958/59, v kateri so novi upravnik ter novi upravni odbor in gledališki svet reševali nagradene zaostanke, organizacijske, upravne in finančne, smo v sezono 1959/60 stopili v znaku urejenosti in stal-

nosti. Interni gledališki zakon, statut SNG je postavil temelje jasni vodstveni strukturi in delo vodstvenih organov se je zdaj usmerilo v ustvarjanje delovnih pogojev, ki naj bi bili v danem trenutku ter v danih kadrovskih, gmotnih in organizacijskih razmerah optimalna osnova za ploden, nemoten in živ ustvarjalni napor. Jasno je, da ta težnja ni mogla biti realizirana v polni meri, vendar moramo ugotoviti, da je v minuli sezoni — primerjaje jo z zadnjimi sezonami — bilo najmanj zunanjih motenj, ki bi delovne zборе dekoncentrirale, jim jemale čas in možnost za študij in umetniško delo in da bi, kar zadeva to plat, morala sezona izveneti v eno najboljših in umetniško najbolj zrelih v zadnjih nekaj letih. Res minula sezona izpričuje nekaj nadpovprečnih, vrhunskih predstav, toda nekatere druge predstave so le ostale preblizu povprečju, da bi bilo mogoče sezono kot celoto oceniti za vrhunsko. Dejstvo je, da se redko ujemajo objektivni in subjektivni faktorji. Pri subjektivnih faktorjih ne mislimo na požrtvovalnost, na voljo do dela, ki je bilo studiozno, temeljito in resno, marveč na dejstvo, da to delo kljub vsemu v nekaterih primerih ni privedlo do res vrhunskih rezultatov. Gre za iracionalno zakonitost umetniškega ustvarjanja, zaradi katere se zgodi, da tik pod najvišjim vrhom ali na treh četrtinah ustvarjalne poti obstane umetniški koncept, ki ima sicer vse pogoje za optimalno realizacijo. V tej zvezi naj omenimo še, da je v trdnosti planiranja in v doslednosti uresničevanja predvidenega dela vendarle ostajala labilna točka, kar zadeva domačo dramatiko in krstne uprizoritve. K problemu izvirne domače drame se bomo še vrnili, na tem mestu naj se tega problema dotaknemo le toliko, kolikor zadeva v trdnost planiranja dela. V želji namreč, da bi omogočili domačim avtorjem krstne uprizoritve njihovih del, smo tudi v minuli sezoni preširokogrudno, prepopustljivo in predolgo čakali na izpolnitve njihovih obljub. Čakanje na nove drame, ki jih potem avtorji kljub nadvse trdnim obljubam niso napisali, je pustilo v repertoarnem delovnem načrtu nekatere labilne točke. Posledica je bila, da je prišlo do nekaterih nesorazmerij v delovnih obremenitvah režiserjev in igralcev, tako glede na čas in glede na pomen ter težino in zahtevnost zaupanih nalog. Nihanja v kvaliteti predstav imajo vsaj drobčno koreninico tudi v tem problemu.

Tudi letos, se pravi za bodočo sezono smo se izpostavili tej nevarnosti, saj smo sklenili, da tvegamo in zopet do 1. septembra čakamo na izpolnitev obljub naših dramskih književnikov, ki so nam na naše ponovne prošnje in urgence obljubili svoja dela. Jasno je, da je to čakanje zvezano s številnimi problemi, saj je zelo tvegano, planirati in razporediti delovne naloge iz že fiksiranega repertoarja, pri tem pa puščati odprte termine za še neznane domače drame. Skoraj nujno prihaja potem do kolizij v razporeditvi režij, v razporeditvi premier in v zasedbah. Toda to izjemno gesto moremo in smemo storiti letos zadnjič. V bodoče bomo upoštevali in obravnavali izmed izvirnih domačih dram za prihodnjo sezono samo tista odrska besedila, ki nam jih bodo avtorji izročili brezpogojno najpozneje do 1. maja tekoče sezone za prihodnjo sezono. Že to je za več mesecev izjemno podaljšan rok, saj mora biti po statutu repertoarni načrt predložen do 1. januarja tekoče sezone za prihodnjo sezono.

H konsolidaciji dela v minuli sezoni so veliko pripomogli družbeni organi: gledališki svet, upravni odbor ter posvetovalni organ

ravnatelj: umetniški svet. Najsi utegnejo imeti kritične pripombe nekaterih gledaliških delavcev na sistem družbenega upravljanja določeno osnovo v njihovih izkušnjah (večtirnost dela, premajhne kompetence upravnih odborov, zaradi česar postaja delo upravnih odborov včasih samo formalno, saj o vseh problemih samo razpravlja in daje pripombe, dočim so vse odločitve pridržane družbenemu organu, ki ga sestavljajo v glavnem eksternisti), moramo mi iz naših konkretnih izkušenj ugotoviti, da je bilo delo družbenih organov SNG smotrno, plodno in za gledališče koristno. Organ delavskega samoupravljanja, t. j. upravni odbor SNG ter organ družbenega upravljanja, t. j. gledališki svet SNG, sta našla izredno plodno formo simboze; gledališki svet je studiozna mnenja, predloge in priporočila upravnega odbora zvečine upošteval, po potrebi dopolnjeval in modificiral ter sprejemal. Oba organa sta kritično in objektivno, toda tudi zavzeto delala za bistvene interese gledališča. Z začetkom sezone 1960/61 mandat obema organoma izteče in nove naloge bosta prevzela novoizvoljeni upravni odbor SNG in novoimenovani gledališki svet SNG.

Na osnovi določil statuta SNG je bil v minuli sezoni izvoljen nov umetniški svet Drame SNG, ki je v ocenah situacije in nasvetih ravnatelju pokazal veliko zrelosti. Zavzetost in iniciativnost je izpričal tudi s številnimi konstruktivnimi predlogi, kar zadeva repertoar, študij in organizacijo predstav.

Po našem mnenju je smotrno in koristno, da se odgovorni voditelji gledališča posvetujejo s posvetovalnim organom o vseh umetniških, kadrovskih in drugih vprašanjih, o rasti ustanove in o rasti posameznih umetnikov. Dokler bo družbeno upravljanje, kot je to v našem gledališču doslej, skušalo ustvarjati, branilo in zagovarjalo optimalne pogoje za umetniško delo, pomen naše umetniške ustanove in dokler bo skupni interes kar najvišja umetniška zmogljivost gledališča, tako dolgo bo družbeno upravljanje odgovornim voditeljem gledališču v pomoč, obenem pa bo onemogočalo vsakršno samovoljo in vztrajanje na osebnih ekskluzivnih stališčih.

Glede umetniškega sveta Drame SNG, ki je bil izvoljen med minulo sezono, pa moramo žal dodati tudi negativno kritično pripombo. Vanj namreč ni bil izvoljen noben režiser (režiserji sploh niso kandidirali) in tako imamo zdaj situacijo, da mora ravnateljstvo urejati zadeve in se posvetovati po dveh tirih.

— — —

Med značilnostmi minule sezone nam je nadalje navesti veliko turnejo Drame SNG po Sloveniji. Izčrpnije bomo o turneji poročali pozneje, na tem mestu naj le poudarimo, da se je naše gostovanje po Sloveniji razraslo v pravo manifestacijo gledališke umetnosti in da jo je po širokopoteznosti, še bolj pa po pomenu šteti med najtehtnejše gledališke dogodke zadnjih let, prav zato pa tudi med dogodke, ki nikakor ne smejo ostati enkratni in osamljeni.

— — —

Nadaljnja značilnost je Sterijina nagrada za najboljšo predstavo v celoti, ki si jo je priborilo naše gledališče v konkurenci z vsemi pomembnejšimi gledališči v Jugoslaviji na V. Sterijinem pozorju v Novem Sadu. Nikakor ne želimo tvegati nevarnosti, da bi zašli v vode samohvale, vendar moramo poudariti, da smo edino gledališče v Jugoslaviji, ki si je to visoko čast priborilo lani že drugič

(prvič v sezoni 1957-58 z Žmavčevo dramsko epizodo »V pristanu so orehove lupine« in drugič v sezoni 1959-60 z Borovo dramo »Zvezde so večne«).

— — —

Končno nam je med dogodke, ki so bili posebno značilni, priležiti tudi posebno ustvarjalno in tekmovalno vzdušje ob krstni uprizoritvi drame Miroslava Krleža »Aretej ali Legenda o sveti Ancilici«. Dejstvo, da je šlo za krstno uprizoritev kvalitetno edinstvenega dramskega dela, je v ustvarjalni fazi spodbujalo skrajne napore, po krstni uprizoritvi, — govoriti moremo in moramo pravzaprav o eni sami trodelni krstni uprizoritvi, — pa so razburkale javno mnenje v vsej Jugoslaviji ocene in primerjave dosežkov treh osrednjih nacionalnih gledališč. Rečemo lahko, da že leta in leta noben gledališki dogodek ni tako razburkal javnega mnenja, kritike in gledaliških kuloarjev, kot prav trodelna krstna uprizoritev Krleževe drame. Ugotovimo lahko, da se je tehnična kritika, ki je ocenila in primerjala med seboj vse tri predstave, nagnila v naš prid. Da bi ne zabredli v samohvalo, smemo in moremo to ugotovitev samo registrirati. Tembolj pa je zato čudna in ugovore vzbujajoča odločitev odbora Sterijinega pozorja, da Drama SNG ni mogla sodelovati na Sterijinem pozorju tudi s svojo predstavo Krleževega »Areteja«. Če upoštevamo, da so našo predstavo »Areteja« ocenili kot najboljšo izmed vseh treh številni hrvaški in srbski kritiki, moramo iskati razlog za citirano odločitev odbora Sterijinega pozorja v sferah, ki nimajo zveze s kvaliteto predstave.

— — —

Preglejmo zdaj opravljeno delo:

V sezoni 1959-60, ki se je začela 25. avgusta 1959 in končala dne 7. julija 1960, je delovni zbor Drame SNG opravil naslednje delo:

naštudiral je 9 premier.

Iz prejšnjih sezon je ponavljal 3 predstave.

Skupno je bilo v obravnavani sezoni v Drami SNG igranih 12 predstav.

Skupno število v obravnavani sezoni odigranih predstav znaša 283, t. j. 15 več kot lani in 17 več kot predlanskim.

Teh 283 predstav je obiskalo 110.332 obiskovalcev.

Število predstav v sezoni je najvišje po letu 1945.

PREMIERE:

1. Federico Garcia-Lorca: YERMA. Premiera 9. X. 1959. V Ljubljani 21 predstav, od tega 17 za abonente, 4 za izven abonmaja, na gostovanjih nobene predstave, skupno 21 predstav. Predstavo je obiskalo 5.200 abonentov in 2.428 neabonentov, skupno torej 7.628 obiskovalcev.

2. Shelagh Delaneyeva: ŽIVLJENJE V ZAGATI (A Taste of Honey). Premiera 16. X. 1959. V Ljubljani 28 predstav, od tega 14 za abonente, 14 za neabonente (izven predstave), 1 predstava na gostovanju v Celju, skupno torej 29 predstav. Predstave v Ljubljani je obiskalo 4.083 abonentov, 6.220 neabonentov, na gostovanju v Celju 370 obiskovalcev, skupno torej 10.673 obiskovalcev.

3. Reginald Rose-Horst Budjuhn: DVANAJST POROTNIKOV. Premiera 22. X. 1959. V Ljubljani za abonma 17 predstav, za izven

abonmaja 12 predstav, 1 zaključena predstava, na gostovanjih 32 predstav, skupno torej 62 predstav, kar je doslej najvišje število predstav, doseženih z enim delom v eni sezoni. Predstave v Ljubljani je obiskalo 5.200 abonentov, 5.835 neabonentov, na gostovanjih 12.292 obiskovalcev, skupno torej 23.327 obiskovalcev.

4. Pavel Golia: SNEGULJČICA. Premiera 29. XI. 1959. V Ljubljani 14 izvenabonmajskih predstav, 12 zaključenih predstav za šole, 1 predstava za prenos RTV Ljubljana, skupno torej 27 predstav. Predstave je obiskalo 12.438 obiskovalcev.

5. Jean Anouilh: ORNIFLE ALI SAPIKA. Premiera 4. XII. 1959. V Ljubljani 10 izvenabonmajskih predstav in 3 abonmajske predstave, na gostovanjih 2 predstavi, skupno torej 15 predstav. V Ljubljani je predstavo obiskalo 4.356 neabonentov, 1.117 abonentov, na gostovanju v Kopru 800 obiskovalcev, skupno torej 6.273 obiskovalcev. Predstava je bila v obravnavani sezoni igrana v glavnem izven abonmaja in pride v redni abonma v sezoni 1960-61.

6. Miroslav Krleža: ARETEJ ALI LEGENDA O SVETI ANCILII. Premiera 12. II. 1960. V Ljubljani 17 abonmajskih in 3 izvenabonmajske predstave, na gostovanju nobena, skupno 20 predstav. Predstavo je obiskalo 5.200 abonentov in 2.517 neabonentov, skupno 7.717 obiskovalcev.

7. Molière: DON JUAN ALI KAMENITI GOST. Premiera 3. III. 1960. V Ljubljani 17 abonmajskih predstav, 4 izvenabonmajske, 2 na gostovanju v Kranju, skupno 23 predstav. V Ljubljani je predstavo obiskalo 5.200 abonentov, 2.582 neabonentov, na gostovanju v Kranju 600 obiskovalcev, skupno 8.382 obiskovalcev.

8. Anton Pavlovič Čehov: ČEŠNJEV VRT. Premiera 27. IV. 1960. V Ljubljani 17 abonmajskih predstav in 1 izvenabonmajška predstava, skupno doslej 18 predstav. Predstavo je obiskalo 5.200 abonentov in 1.503 neabonenti, skupno doslej 6.703 obiskovalcev. Predstava še ni izigrana.

9. Tennessee Williams: ORFEJ SE SPUŠČA. Premiera 15. V. 1960. V Ljubljani doslej 2 predstavi za abonma, 2 za izven, skupno 4 predstave. Predstave je obiskalo 737 abonentov in 788 neabonentov, skupno torej doslej 1.525 obiskovalcev. Predstava še ni izigrana in bo uvrščena v abonmajski repertoar 1960/61.

PONOVITVE:

1. Matej Bor: ZVEZDE SO VEČNE. Premiera 9. VI. 1959, obnovitvena premiera v sezoni 1959/60 2. IX. 1959. V Ljubljani 17 predstav za abonente, 4 za neabonente, 3 zaključene predstave in 1 predstava za prenos RTV Ljubljana, na gostovanjih v Zagrebu, Novem Sadu, Kranju, Zagorju in Dolskem 6 predstav, skupno torej 31 predstav. Predstavo je obiskalo 5.200 abonentov, 2.387 neabonentov na izven predstavah, 2.262 neabonentov na zaključenih predstavah in 3.330 na gostovanjih, skupno torej 13.179 obiskovalcev. Predstava je prevzeta in uvrščena v abonma iz sezone 1958/59, ko je imela v Ljubljani 3 predstave, vse izven abonmaja in na gostovanju 1 predstavo. Skupno je predstava doživela doslej 35 ponovitev.

2. Otto Leck-Fischer: PROSTI DAN. Premiera — jubilejna predstava Elvire Kraljeve 23. V. 1959, obnovitvena premiera v minuli sezoni 5. IX. 1959. V Ljubljani 15 predstav za abonente, 7 predstav za izven abonmaja, 3 zaključene predstave, na gostovanjih v Mariboru, Kopru in Izoli, Novi Gorici, Desklah in Ajdovščini 6

predstav, t. j. skupno 31 predstav. V Ljubljani je predstavo obiskalo 4.463 abonentov, 3.178 neabonentov na izven predstavah, 1.657 neabonentov na zaključenih predstavah in na gostovanjih 1.996 obiskovalcev, skupno torej 11.294 obiskovalcev. Predstava je bila prevzeta in uvrščena v abonmajski repertoar iz sezone 1958/59, ko je imela v Ljubljani 4 predstave. Skupno je predstava doslej doživela 35 ponovitev.

3. Ivan Cankar: **ZA NARODOV BLAGOR**. Premiera 17. X. 1958, obnovitvena premiera v minuli sezoni 2. X. 1959. V Ljubljani 1 izvenabonmajska predstava, na gostovanju v Zagrebu 1 predstava, skupno 2 predstavi. Ljubljansko izvenabonmajsko predstavo je obiskalo 293 obiskovalcev, predstavo na gostovanju v Zagrebu 900 obiskovalcev, skupno torej 1.193 obiskovalcev. V sezoni 1958/59 je imela predstava 29 ponovitev, se pravi doslej skupno 31 ponovitev.

V opravljenem delu so režiserji, igralci, inspicienti in sufleze sodelovali kot sledi:

REŽISERJI:

pri 12 delih, ki so bila na sporedu v sezoni 1959/60, so režiserji zastopani (po abecednem redu):

1. Jamnik France 2 režiji, 19 predstav — 2 novi režiji;
2. Jan Slavko 3 režije, 113 predstav — 2 novi režiji;
3. Korun Mile 3 režije, 52 predstav — 2 novi režiji;
4. Kreft dr. Bratko 1 režija, 29 predstav — 1 nova režija;
5. Molka ing. arch. Viktor 3 režije, 70 predstav — 2 novi režiji.

IGRALCI IN IGRALKE so nastopili:

1. Benedičič Danilo 169-krat (lani 156-krat, v predlanski sezoni 122-krat — v nadaljevanju navajamo samo številke: prva pomeni število odigranih vlog v letošnji, druga v lanski, a tretja v predlanski sezoni); 2. Benedičič Marijan — inspicient 53 (110, 107); 3. Bibič Polde 185 (164, 135); 4. Cesar Janez 148 (104, 96); 5. Česnik Stane 104 (132, 123); 6. Drenovec Lojze — upokojenec, honorarni sodelavec 80 (100, 48); 7. Furijan Maks 106 (170, 136); 8. Gregorin Edvard 68 (117, prej v MG); 9. Homar Anton 152 (165, 137); 10. Jerman Ivan 84 (134, 111); 11. Kosmač Rudi 206 (116, 119); 12. Kovič Pavle 118 (74, 87); 13. Kralj Boris 130 (162, 175); 14. Kurent Andrej 141 (136, 115); 15. Makuc Drago 109 (162, 155); 16. Miklave Branko 92 (164, 113); 17. Podgoršek Vinko — inspicient 94 (56, 65); 18. Potokar Lojze — upokojenec, honorarni sodelavec 51 (65, 56); 19. Potokar Stane 105 (131, 74); 20. Presetnik France 148 (112, 135); 21. Raner Ali 152 (na novo angažiran); 22. Rozman Lojze 92 (53, 101); 23. Sever Stane 130 (136, 83); 24. Souček Jurij 116 (147, 116); 25. Sotlar Bert 67 (prej svobodni umetnik); 26. Starič Branko — inspicient 31 (74, 93); 27. Škedl Dušan 134 (147, 145); 28. Valič Aleksander 140 (149, 110); 29. Zupan Jože 192 (175, 164); 30. Ahačič Draga — ni nastopala (38, 47); 31. Danilo Mira, honorarna sodelavka 24 (50, 71); 32. Drolc Štefka 4 (prej v SNG Trst); 33. Erjavec Helena 54 (29, 135); 34. Glavina Slavka 131 (62, prej v MG); 35. Gril Vika 138 (124, 147); 36. Juvan Vida 54 (112, 64); 37. Kačič Mila 75 (133, 94); 38. Kralj Elvira, upokojenka, honorarna sodelavka 58 (77, 39); 39. Levstik Vida 44 (81, 49); 40. Mežan Ivanka 85 (23, 69); 41. Novak Mihaela 94 (48); 42. Počkaj Duša 79 (180, 140); 43. Potokar Majda — na porodni-

škem in bolniškem dopustu (162, 153); 44. Sever Sava 48 (19); 45. Šarič Mihaela — honorarna sodelavka 31 (37); 46. Ukmar Mileva 21 (68, 64).

INSPICIENTI:

1. Benedičič Marijan 106 predstav (lani 85); Podgoršek Vinko 98 predstav (lani 87); 3. Starič Branko 167 predstav (lani 155); razen inspiciranja so inspicienti tudi igrali; njihovo igralsko sodelovanje je razvidno iz prejšnjega odstavka o igralcih.

ŠEPETALKE:

1. Benedičič Hilda 141 predstav (lani 123); 2. Podgoršek Vera 81 predstav (lani 82); 3. Presetnik Fani, honorarna sodelavka 58 predstav (lani 63).

Poleg predstav domačega ansambla so imeli v dramski hiši predstave: Akademija za igralsko umetnost, Zagrebačko dramsko kazalište, Jugoslovansko dramsko pozorište, Hrvatsko narodno kazalište in pariško gledališče Renault-Barrault (po vrstnem redu nastopov);

tako beleži statistika v minuli sezoni poleg 283 domačih predstav še 8 predstav gostov, kar dá skupno 291 predstav.

RTV Ljubljana je, kot omenjeno, prenašala 2 predstavi in sicer Borove »Zvezde so večne« 2. IX. 1959 ter Goljevo »Sneguljico« 12. III. 1960.

— — —

Iz statističnega pregleda dela je razvidno:

— da je delovni zbor Drame SNG v minuli sezoni opravil ogromno delo. Za 15 let nazaj najvišje število predstav, naporna turneja po Sloveniji, med uprizorjenimi deli vrsta nadpovprečno zahtevnih odrskih besedil in nadpovprečno uspešnih uprizoritev — potrjuje to trditev;

— da postopoma prehajamo k vse bolj smotrnem razporejanju dela na ta način, da z manj predstav, ki so, da tako rečemo, v rednem obratu, dosežamo veliko višje število ponovitev kot doslej. Že nekaj let je tega, kar smo se izrazito orientirali v to smer, vendar so se res uspešni rezultati pokazali šele v minuli sezoni. Tako smo na primer v sezoni 1958/59 imeli v repertoarju 20 predstav, toda z njimi smo dosegli samo 268 ponovitev, sezono pred tem smo imeli v repertoarju vsega 19 predstav, s katerimi pa smo dosegli 266 ponovitev. Če te rezultate primerjamo z lanskimi, ko smo z 12 deli dosegli 283 predstav, je napredek očiten. Tendenca namreč gre za tem, da isto predstavo vidi kar največ obiskovalcev. S stališča pridobivanja občinstva in s finančnega stališča namreč pomeni napredek in uspeh samo število obiskovalcev, ki smo jih pritegnili k določeni predstavi na novo in nad povprečjem. Se pravi: investicija za predstavo ostane enaka, če predstavo obiše 5000 ali 10.000 ali 50.000 obiskovalcev, le da je pri 50.000 obiskovalcih dosežena stopnja popolne amortizacije. Pa tudi ne glede na finančni efekt: povečani obisk iste predstave pomeni, da se je krog obiskovalcev razširil, da so prišli v gledališče novi ljudje in da je torej estetsko-etični vpliv predstave večji in širši;

— da smo dosegli pri nekaterih predstavah rekorden obisk, ki nima primere v vsem razvoju slovenske Drame. Tako je na primer

drama »Dvanajst porotnikov« dosegla 62 ponovitev v eni sami sezoni in pritegnila skoraj 25.000 obiskovalcev. Daleč nad povprečje sta se povzpeli tudi Borova drama »Zvezde so večne« in Fischerjeva igra »Prosti dan« (po 31 ponovitev v sezoni s 13.179 oziroma 11.294 obiskovalci);

— da smo glede na povedano sicer dosegli razširitev kroga občinstva, kar je v prvi vrsti pripisati turneji, da pa absolutno število obiskovalcev vendarle ni zrastle v sorazmerju s povečanim številom predstav. Analiza tega dejstva pokaže, da obstoji zanj sicer cela vrsta objektivnih razlogov, da pa si kljub temu ne smemo zatiskati oči pred pojavom, ki je vse prej kot razveseljiv in da je treba poiskati vse možnosti in načine, da bi se to v bodoče ne ponavljalo. Med objektivnimi razlogi naj navedemo: občutno povišanje cen vstopnini na začetku sezone 1959/60. Iluzorno bi bilo pričakovati, da bo taka občutna podražitev vstopnina ostala brez posledic, zakaj vse kaže, da smo prekoračili finančno mejo, ki jo povprečen državljan lahko zmore. Gledališka vstopnina je postala za obiskovalca žrtev in te žrtve je zmožen samo človek z razvitim estetskim čutom in izrazito kulturno žejo. Kompleks vprašanj okoli tega pojava smo detajlno analizirali v poročilu za lansko sezono in nakazali nekaj teoretičnih tez za rešitev. Glede na dejstva, kakršna so, pa je postalo odveč sleherno teoretiziranje; takoj moramo začeti široko konkretno in praktično akcijo, da bomo ljudi, ki jim je gledališče v prvi vrsti namenjeno, ljudi, ki s presežkom vrednosti svojega dela gledališko ustvarjanje sploh omogočajo, se pravi neposrednih proizvajalce tako rekoč za roko pripeljali k viru gledaliških umetniških doživetij. Politika dviganja cen vstopnicam je zavrla naravni proces, v katerem se postopoma in naravno vključuje v krog gledaliških obiskovalcev vsak dan večje in širše število neposrednih proizvajalcev, ki so bili doslej izven gledališča. S kulturno izvedeno, do nadrobnosti premišljeno, pa tudi temperamentno in dinamično akcijo pridobivanja novega občinstva — kar je dolžnost na novo ustanovljenega oddelka za pridobivanje občinstva pri uradu upravnika SNG — moramo prekinjeni proces ne le nadaljevati, ampak ga celo močno pospešiti. Kar zadeva repertoar, je dati večji poudarek popularnim delom, vendar moramo v bistvu ostati v celoti zvesti preizkušenim repertoarnim načelom.

Med nadaljnji objektivni razlogi za dejstvo, da se obisk naših predstav ni povečal v sorazmerju s povečanim številom predstav, je omeniti situacijo, ki je nastala zaradi gradbenih del v naši hiši. Ljubljansko sezono smo morali končati do 1. junija, ko so v hiši zapeli krampi in lopate. Da bi izpolnili obveznosti do abonentov, smo še pred polovico sezone ukinili praktično vse izvenabonmajske predstave ter tudi ob sobotah, se pravi na dneve, ki so bili sicer predvideni za neabonirano občinstvo, igrali za abonente. To je nujno marsikomu zaprlo vrata v gledališče. Na turneji v juniju in delu julija smo potem igrali zvečine v manjših dvoranah in kljub 100% obisku končno absolutno število obiskovalcev zato ni moglo zrasti v sorazmerju s številom predstav. Ne glede na vse to pa je, kot rečeno, lanska izkušnja opozorila na to, da se v bodoče ne moremo in ne smemo zanašati na nikogar, ne na družbene organizacije, ne na šole in podjetja, točneje na njihovo iniciativo in pomoč, marveč da moramo vzeti stvar sami trdno in energično v roke. Tehten delež v pridobivanju novega občinstva so že doslej

imeli naši uspeli in izredno dobro obiskani pomenki z občinstvom. Upati je, da bo novi oddelek za pridobivanje občinstva svojim nalogam kos.

Prvi ukrepi so že storjeni: ponudili smo abonma delavskim centrom v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku (uspeli smo žal samo v Zagorju), razširili smo možnost dramskih abonmajev tako rekoč brez omejitev in med redne obiskovalce smo vključili praktično vse ljubljanske in okoliške šole. Dokler ne bo končana rekonstrukcija hiše, bomo sicer časovno nekoliko na tesnem, saj nam bo vrsta predstav vsako sezono odpadla, vendar bomo morali položaj reševati z gostovanjem v Operi in morda še kje drugje. K dvigu obiska pa bo veliko pripomogel že povečani avditorij, ki bo zdaj imel 170 dobrih sedežev več kot poprej. Za ljubitelje gledališča, ki so doslej hodili na ukinjeni stojišči, smo predvideli zelo cenene prostore na novem balkonu.

— — —

Statistični pregled zaposlitve igralskega zbora kaže, da je velika večina igralk in igralcev še vedno preobremenjena. Članov umetniškega zbora, ki niso izpolnili redne delovne obveze, je tako malo, da so to prave izjeme. V večini primerov gre za člane, ki so imeli študijski ali bolniški dopust ali so samo v honorarnem delovnem razmerju.

Ena igralka je ob koncu sezone odšla iz ansambla. Z odhodom druge igralka v pokoj in končno s poskusnim enoletnim angažmajem mlade diplomantke Akademije za igralsko umetnost Marije Benkove ter z angažmajem dveh igralcev (v umetniški zbor se vrača Janez Rohaček, šele letos pa se realizira že lani sklenjeni angažma Mihe Baloha) se je doslej neustrezno razmerje med ženskim in moškim delom ansambla začelo bistveno popravljati.

— — —

Gledališka kritika po gostovanjih v tujini in v jugoslovanskih gledaliških središčih ponovno kategorično ugotavlja, da je Drama SNG edino jugoslovansko gledališče, ki mu je prizaneseno s krizo v umetniškem zboru. Smotrna in perspektivna kadrovska politika je v našem gledališču resnično znala premostiti prepad med starejšo zrelo nosilno umetniško generacijo in med mladimi, ki morajo sčasoma začeti prevzemati naloge starejših. Tej politiki in medsebojni tovariški pomoči v ansamblu se imamo zahvaliti, da se nam je posrečilo postaviti trden človeški in umetniški most med obema generacijama ter ju zlit v homogeno celoto. Kljub nekaterim naravnim in nujnim, toda nebitnim trenjem danes v našem ansamblu problem starih in mladih sploh ne obstaja. Od 41 rednih članov imamo danes v ansamblu 25 mlajših, ki so začeli v gledališču delati po osvoboditvi ali tik pred njo. Proces, v katerem naj bi se mlajša generacija čimprej z vso odgovornostjo usposobila, da bo začela prevzemati naloge starejših in jih delovno razbremenjevati, smo po predlanskem uspehu s Cankarjevo komedijo »Za narodov blagor« lani nadaljevali z Molièrovim »Don Juanom«, v katerem smo režijo in vloge namenoma in načrtno zaupali mladi generaciji. Čeprav nam »Don Juan« ni uspel tako kot Cankarjeva komedija »Za narodov blagor«, vendarle še naprej vztrajamo na stališču, da se bo le z najtežjimi poskusi in preizkusi ob najbolj zahtevnih odskih besedilih pravilno formiral mlad režiser, mlad igralec, pa čeprav katera od takih preizkusnih uprizoritev ne pokaže maksimalnih

dosežkov v smislu reputacije ustanove. Kar zadeva uprizoritev »Don Juana« pa naj nam kritika ne zameri, če štejemo vzvišeno primerjanje naše kadrovske-razvojne uprizoritve s francosko reprezentativno in vrhunsko gledališko zmogljivostjo (Vilarova predstava »Don Juana«) — milo rečeno za neustrezno in neprimerno.

Kar zadeva pravno-formalno plat delovnih odnosov, naj navedemo, da so bile pod konec minule sezone s člani ansambla podpisane delovne pogodbe, ki bodo veljale do septembra 1962.

Delovna disciplina je bila relativno dobra. Velika večina članstva je ponovno izpričala izredno požrtvovalnost in voljo do dela, toda žal moramo omeniti, da je prišlo tudi do dveh prestopkov, ki sta morala doživeti svoj zaključek v disciplinski preiskavi.

— — —

Taka je v glavnih potezah očrtana podoba minule sezone. Spregovoriti pa nam je še o nekaterih drugih problemih, ki niso vezani prav na minulo sezono, ki pa so se vendarle v njej močno odrazili.

V teku minule sezone je vso Jugoslavijo zajela široka akcija dramskih književnikov in publicistov, ki terjajo, naj gledališča več uprizarjajo izvirno domačo dramatiko. Ta akcija je bila in je zelo vehementna. Krivdo za to, da ni v repertoarjih naših gledališč več izvirnih domačih del, so kritiki gladko in v celoti pripisali gledališkim vodstvom. Ta akcija je prišla v Slovenijo relativno pozno, zato pa v svojih najbolj nestrpnih in najbolj enostranskih trditvah. Tako se je na primer Jože Javoršek v svojem zapisku, objavljenem v »Naših razgledih«, povzpел do trditve, da slovenska gledališča nimajo rada izvirne slovenske dramatike in da je zato ne uprizarjajo. Okvir našega poročila ni primerno mesto za načelno polemično razpravo o tem vprašanju, pač pa nam nalaga dolžnost, da trditve kritikov zavrnamo toliko, kolikor zadevajo našo hišo. Resnici na ljubo moramo poudariti, da so bile z uprizoritvami novih domačih del vedno velike težave. Gledališče je bilo napadano, če določenega domačega dela ni uprizorilo, še večjo ploho javnih in nejavnih napadov ter očitkov pa je doživljalo običajno po krstnih predstavah. Razen redkih izjem smo doživljali odklonitev pri kritiki in občinstvu. Vse to se je stopnjevalo tako daleč, da so se režiserji in igralci začeli sodelovanja v krstnih predstavah skoraj bati. Do tega je prihajalo predvsem zategadelj, ker smo v številnih primerih res uprizarjali nova domača dela iz čuta dolžnosti, zaradi zavesti, da ni in ne more biti nacionalnega gledališča brez nacionalne gledališke književnosti, in v želji, da pomagamo dramskim pisateljem. Dosledna, vztrajna in načrtna repertoarna politika našega gledališča pa je kljub vsemu navedenemu vsako sezono uvrstila v spored vsaj po eno novo domače delo, če niti ne omenimo našega natečaja in drugih poskusov, kako pomagati domačim avtorjem. Drama SNG je edino gledališče v Jugoslaviji, ki je doslej sodelovalo s krstnimi predstavami na vseh petih jugoslovanskih gledaliških igrah, na Steorinjem pozorju v Novem Sadu in tam tudi že dvakrat — zopet kot edino gledališče v Jugoslaviji — doseglo najvišje priznanje. Taka je podoba, če jo pogledamo s stališča objektivnosti. In ta podoba dovolj zgovorno izpričuje našo ljubezen do izvirne slovenske dramatike. Očitki Jožeta Javorška so potemtakem krivični in neobjektivni. Zelo nas veseli, da se je v najnovejšem času pogled na uprizarjanje izvirnih domačih del izpremenil, da je postal sodobnejši in bolj širokogruden. Kar zadeva našo hišo, moramo izjaviti, da

to sprostitev iskreno pozdravljamo, da pa nam je obenem žal, da nimamo na razpolago več novih domačih del. Seveda: več kvalitetnih domačih del, kajti kriterij je tudi za domača dela slejkoprejš estetska in umetniška kvaliteta. Edino kvaliteta. Nobeno delo ne more biti uvrščeno v repertoar samo zato, ker je domače, ker ga je napisal slovenski pisatelj, marveč edinole zato, ker je kvalitetno, ker je imel avtor nekaj tehtnega in pomembnega povedati in izpovedati današnjemu človeku o današnjem človeku.

— — —

Spregovoriti nam je še izčrpnije o veliki turneji našega gledališča po Sloveniji. Turneja je zajela vso republiko, večina predstav pa je bila osredotočena na obmejne pokrajine, predvsem na kraje, kjer Slovensko narodno gledališče doslej še ni gostovalo.

Od jeseniških kovinarjev, kjer smo turejo 2. junija začeli, nas je pot vodila med bele rudarje v Pomurju, med združnike in kmete na Goričkem in Ravenskem, med vinogradnike v Slovenskih goricah, Prlekiji, na Dolenjskem, v Posavju in na Vipavskem, v zibel partizanske vojske — v Belo krajino in na Kočevsko, med ustvarjalce in prebivalce novih, iz ledine zraslih naselij na Primorskem in na Dravskem polju, med cementarje v soški dolini in za zaključek med rudarje v zasavskih revirjih. Markacije na naši turneji: Jesenice na Gorenjskem, Murska Sobota, Beltinci, Grad, Lendava, Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Ljutomer, Velika Nedelja, Ptuj, Kidričevo, Novo mesto, Črnomelj, Kočevje, Ribnica, Kostanjevica, Videm-Krško, Nova Gorica — Solkan, Deskle — Anhovo, Ajdovščina, Domžale, Mengeš, Zagorje, Zalog.

In rezultati v suhih številkah: 27 predstav, nad 10.000 obiskovalcev, več tisoč kilometrov prehojene poti.

A kaj bi s številkami! Veliko pomembnejši so rezultati gostovanja, ki jih ni moč prikazati v številkah. Še več: rezultati, ki jih je komaj moč izraziti z besedo.

Kajti: pot Drame SNG po slovenski zemlji se je razrasla v eno samo veliko, čudovito, nepozabno doživetje. Umetniško in človeško doživetje. Ponovno se je izpričala naravnost fanatična ljubezen naših ljudi do gledališke umetnosti. Obisk je bil, razen v dveh krajih, kjer prebivalstvo ni bilo dovolj obveščeno, izreden. Vsem številnim željam po dodatnih predstavah žal nismo mogli ustreči, ker bi s tem onemogočili izvedbo celotnega gostovalnega načrta. V prava slavja so se naše predstave razrasle v nekaterih vaseh in agrarnih središčih. Sredi najhujšega poletnega dela so prihajali ljudje na naše predstave naravnost s košnje, okopavanja in škropljenja vinogradov — peš, s traktorji in posebnimi avtobusi. Na predstavo pri Veliki Nedelji je prišla skupina obiskovalcev peš celo iz 16 km oddaljene vasi.

Na turnejo smo odhajali z zavestjo velike odgovornosti, vznemirjeni in z nemajhno skrbjo: kako bo preprosto občinstvo, ki bo ponekod sploh prvič prišlo v stik s poklicnim gledališčem, sprejelo »Dvanajst porotnikov« in »Prosti dan«; prva predstava terja od gledalca skrajno koncentracijo, druga pa zaradi dramaturške gradnje posebno sposobnost dojemanja in povezovanja. In prav zrelost, občutljivost in izredna dojemljivost obiskovalcev so bile med najlepšimi doživetji turneje. Umetniški zbor Drame SNG zlepa ni igral pred tako raznovrstnim občinstvom: dvorane so polnili industrijski delavci, kmetijski delavci na kmetijskih kombinatih, kmetje,

zadružniki, inteligenca, mladina, šolarji. Toda ti raznovrstni avditoriji so se s predstavami zlili v eno, v en sam utrip; sprejemali so jih spontano, izredno inteligentno, z odprtim srcem in nenavadno pozornostjo. Prepad med odrom in občinstvom je izginjal že po prvih uvodnih stavkih, igralci in gledalci so se zraščali v enoten svet, v enotno voljo, v enotno doživetje.

Umetniški zbor Drame Slovenskega narodnega gledališča je bil na poti po vsej Sloveniji — lahko rečemo — zasut s cvetjem, z izrazi izredne pozornosti in z izrazi velike ljubezni do gledališke umetnosti in do njenih ustvarjalcev. Predstave, srečanja s predstavniki ljudske oblasti, Zveze komunistov, Svobod in prosvetnih društev in z ljubitelji gledališča po predstavah ter obiski tovarn, delovnih kolektivov in kulturnih spomenikov so se sklenili v venec iskrenega prijateljstva, v venec trajnega pobratimstva med umetniki in med tistiimi, ki so jim umetniške stvaritve v prvi vrsti namenjene.

Umetniški in delovni zbor Drame SNG je srečen, da se mu je izpolnila davna želja in da je mogel opraviti eno svojih velikih in nujnih nalog: da je namreč ponesel umetniško besedo po vsej Sloveniji, predvsem v obmejne pokrajine. Taka gostovanja šteje Drama SNG za svojo stalno dolžnost, vendar je do letos iz gmotnih in časovnih razlogov ni mogla v polnem obsegu izpolniti. Letos sta veliko reprezentativno turnejo omogočila Svet za kulturo in prosveto LRS in Sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti pri tem svetu.

Tako Drama SNG kot ljubitelji gledališča po vsej Sloveniji upajo in želijo, da bi turneje, kakršna je letošnja, postale stalne in redne: organizirali naj bi jih vsaj enkrat na leto. Če pomislimo, da je Slovensko narodno gledališče in sploh poklicno gledališče obiskalo številne kraje t o k r a t p r v i č, da je od zadnjega gostovanja Drame SNG v Murski Soboti preteklo polnih 22 let in da je bilo to gostovanje Drame SNG v Novem mestu prvo redno gostovanje po osvoboditvi, potem je jasno, da se v bodoče morajo najti možnosti in načini, da se to stanje popravi. Stalni, redni stiki med narodnim gledališčem in gledališkimi ljubitelji vse narodne skupnosti so neodlozljiva nujnost. Vse, zlasti še obmejni in bolj oddaljeni predeli Slovenije imajo do rednih gostovanj svoje nacionalne gledališke matice vso in polno pravico, za delovni zbor Drame SNG pa so take turneje dolžnost, ki jo je z vso svojo umetniško odgovornostjo z veseljem in ljubeznijo izpolnil letos in jo želi še v večji meri izpolnjevati tudi v bodoče.

— — —

Gledališko dogajanje v Jugoslaviji v zadnjih letih kaže izrazito tendenco v kvantiteto. Večina gledališč je začela deliti ansamble na več enot, študirati po dve do tri predstave paralelno in tudi igrati paralelno, bodisi v domači hiši in na gostovanju ali na dveh gostovanjih hkrati. Ta tendenca po višjem številu predstav ima gotovo v sebi pozitivne elemente, saj prihaja gledališče na nova področja, priteguje novo občinstvo in, gledano s stališča kvantitete, bolje in širše opravlja svoje poslanstvo. Če pa pogledamo problem nekoliko globlje, vidimo, da ne gre samo ali pa niti ne predvsem za večji napor, za večje dosežke, marveč da gre v bistvu za premik od kvalitete v kvantiteto. Nemogoče je namreč, da bi homogeni ansambel, ki ga dosledno in čisto mehanično razkosavamo na dva ali več ansambelskih enot, tako razparceliran še dosegal umetniški

nivo celote. Tako je občinstvo v nekem smislu prikrajšano. Namesto vrhunskih predstav celotnih ansamblov dobiva, lahko bi rekli, nekako okrnjene predstave, ki so bile že izbrane bolj po principu majhnih zasedb kot po principu kvalitete in ki tudi zasedbeno ne morejo biti enakovredne tistim, ki bi jih zasedali s stališča ansambla kot celote. Korenine tega pojava so v novi finančni politiki, ki terjaja čim višji inkaso, česar pa ne moremo doseči brez večjega števila predstav, brez parceliranja ansambla, se pravi brez repertoarnega in izvajalskega popuščenja v kvaliteti.

Kar zadeva Dramo SNG, smo se odločili, da bomo enako kot doslej storili vse za še bolj organizirano delo in za dvig števila predstav, da bomo storili veliko več kot doslej za pridobivanje novega občinstva, da pa bomo absolutno vztrajali pri principu kvalitete in pri preizkušenih repertoarnih načelih ter da ne bomo popuščali v smislu prehoda v kvantiteto. Kot doslej in še v večji meri bomo skušali organizirati paralelni študij in paralelno delo, vendar bomo v ta namen organsko in po principu kvalitete izbirali repertoar ter se ne bomo podrejali mehaničnemu načelu formalnega razkosavanja ansambla. Vloga naše dramske hiše v kulturi slovenskega naroda nam kategorično narekuje tako stališče in kot protiargument na eventualne očitke zaradi morebitne številčno nižje, zato pa kvalitativno tehtnejše delovne storilnosti, bomo vedno imeli umetniško kvaliteto, h kateri stremimo.

— — —

Glede sodelovanja s filmom, glede publicistike in mednarodnih zvez ter glede drugih tekočih problemov nimamo k našim dosedanjim poročilom dodati nič bistvenega. Omeniti pa moramo naše izredno uspešno gostovanje v Trstu in Zagrebu. Gostovanje v Zagrebu je začelo serijo stalnih in sistematičnih medsebojnih gostovanj med HNK Zagreb in med nami. V okviru proslav stoletnice jugoslovanskega gledališča, ki jo bomo praznovali ob stoletnici HNK Zagreb in SNP Novi Sad, bo Drama SNG mimo teh rednih izmeničnih gostovanj gostovala v Zagrebu z »Antigono« Dominika Smoleta. Prav tako se bo Drama SNG vključila v druge manifestacije v okviru teh proslav.

— — —

Preden pregledamo repertoarni načrt in razpored dela za prihodnjo sezono, se moramo končno za trenutek ustaviti ob knjigi o naši spoštovani in veliki umetnici Mariji Nikolajevni Nablocki. Knjiga je izšla v Knjižnici ljubljanskega Mestnega gledališča. Ne moremo si kaj, da ne bi javno izrazili zaudenja nad dejstvom, da je redakcija te sicer nadvse pomembne gledališke zbirke izdala besedilo, ki ga je sicer napisal član našega gledališča, ki pa po naši sodbi ne prikazuje objektivne podobe o našem gledališču, objektivne resnice o odnosu Drame SNG do velike umetnice in resnice o spoštovanju vsega ansambla do te velike igralki in članice naše Drame, resnice o njenih kolegih in o družbeni sredini ter o razmerah, v katerih je delala in živela Marija Nablocka vsa leta, ko je izgorevala v službi slovenskemu gledališču. Obžalujemo, da je izšla knjiga, ne da bi bilo Mestno gledališče poiskalo možnosti, da se popravijo pomanjkljivosti, kajti objektivna podoba o veliki umetnici, o gledališču, v katerem je delala, in o času, v katerem je živela, bi lahko bil tehten doprinos k skromni slovenski književnosti o gledaliških umetnikih in resnična podoba veličine Marije Nablocke.

Za zaključek preglejmo repertoarni načrt za sezono 1960/61:

1. IVAN CANKAR: KRALJ NA BETAJNOVI
2. BRATKO KREFT: NA BREZKONČNI POTI
3. DOMINIK SMOLE: ANTIGONA
4. JOŽE JAVORŠEK: KONEC HREPENENJA
5. BRANISLAV NUŠIČ – BORISAV MIHAJLOVIČ-MIHIZ:
AVTOBIOGRAFIJA
6. EVRIPIDES-SOVRE: FENIČANKE
7. WILLIAM SHAKESPEARE: SEN KRESNE NOČI
8. WILLIAM SHAKESPEARE: HAMLET
9. NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOLJ: ŽENITEV
10. BERTOLT BRECHT – KURT WEIL: OPERA ZA TRI FICKE
11. VLADIMIR MAJAKOVSKI: STENICA
12. EUGENE IONESCO: NOSOROGI
13. LORRAINE HANSBERRY: GROZDNA JAGODA V SONCU
14. TENNESSEE WILLIAMS: SLADKA PTICA MLADOSTI
15. MILAN STANTE: KEKEC IN MOJCA

Zvesto v smislu preizkušenih načel in smernic repertoarne politike osrednjega slovenskega dramskega gledališča;

– na osnovi rezultatov in ugotovitev, ki jih je dala analiza sestava, potreb, želja in perspektivnega pritegovanja novega občinstva;

– ob izrecnem upoštevanju situacije v umetniškem zboru Drame SNG, za katero je značilna ustvarjalna kulminacija starejše ter srednje generacije in dejstvo, da po logiki razvoja prevzemajo vse večje in odgovornejše naloge mlajši kadri;

– v okviru možnosti, ki jih nudi situacija v domačem in tujem dramskem slovstvu, za katero je značilna velika kvantitativna, toda majhna kvaliteta plodovitost;

– in končno upošteva je tehnične ter finančne možnosti se je izoblikoval navedeni letošnji repertoarni načrt Drame SNG.

Značilnost, po kateri se ta načrt nekoliko razlikuje od naših repertoarjev v minulih štirih sezonah, je:

– večji poudarek na vrhunskih klasičnih odrskih delih.

Razlogi za to so naslednji:

– specifična vloga Slovenskega narodnega gledališča v kulturi slovenskega naroda terja v uprizarjanju vrhunskih dosežkov svetovne dramske klasike urejeno sistematično. Nove generacije, ki rastejo in zore, morajo imeti v našem gledališču možnost, spoznavati ta vrhunska dela v neprekinjenem krogotoku. Kar zadeva klasiko, torej ne gre iskati vedno novo, še neuprizarjeno, marveč se v razumnih časovnih razmakih vračati k najboljšemu, večno živemu, večno aktualnemu. Za ta princip govore tako potrebe občinstva kot potrebe umetniškega zbora. Kar zadeva na primer Shakespeara in Molièra, se velja iz historij ter mladostnih del vrniti v najboljše, kar sta ustvarila;

– kriza v svetovni dramatikni sili gledališča, da ali uvrščajo v repertoar povprečna dela, ali pa se vračajo h klasiki. Ta kriza je najbolj očitna v sodobni komediji, ki se skuša kosati z musicalom, pa se – ker ji manjka kvaliteta in element glasbe ter baleta – zateka po učinkovitost v banalnost in komiko primitivnih kategorij.

Tako upamo, da se nam je posrečilo sestaviti kvaliteten, smotrni in obenem popularen delovni načrt, ki je zakoreninjen v domači in tuji vrhunski klasiki, sega pa tudi v najnovejša iskanja sodobne domače in svetovne dramske književnosti.

Srečni smo, da ima v letošnjem repertoarju tako velik delež izvirna domača dramska tvornost.

Načrt, da bomo v tej sezoni uprizorili musical, še ni uresničen. Besedila in glasbene partiture musicalov, ki smo jih kljub težavam in brezobzirnim finančnim pogojem velikih svetovnih založb dobili, ne ustrezajo našim kvalitetenim kriterijem, našim potrebam in našim možnostim. Kakor hitro pa nam bo uspelo najti ustrezno delo, bomo naš načrt glede musicala realizirali.

Ravnateljstvo Drame
Slovenskega narodnega gledališča

BORIS KRALJ je na V. Sterijinem pozorju v Novem Sadu prejel nagrado »Novosadskega Dnevnika« za vlogo Mokorela v Borovi drami »Zvezde so večne«. Na sliki od desne proti levi: Boris Kralj kot Mokorel, Andrej Kurent kot Brinar in Jurij Souček kot Kajetan.

PROTI BOLEČINAM VSEH VRST (glavobolu zobobolu, revmatičnim bolečinam nevralgijam itd.)

zahtevajte v lekarnah

le originalno škatlico **COFFALGOL**

ali tablete z močnejšim učinkom **PHENALGOL!**

IZDELUJE: **Lek** Tovarna farmacevtskih in kemičnih proizvodov LJUBLJANA

TOVARNA PISALNIH STROJEV

LJUBLJANA-SAVLJE, Telefon 382-255

PROIZVAJA

ZA PISARNO pisalni stroj »Emona« valj 30 cm — pisalni stroj »Emona«, valj 45 cm — razmoževalni stroj Tops-Gestetner

ZA DOM pisalni stroj portable »Sava« s plačilom tudi na dveletni potrošniški kredit

Saturnus

**T O V A R N A
K O V I N S K E
E M B A L A Ž E
L J U B L J A N A**

proizvaja vse vrste litografirane embalaže — kot embalažo za prehransko industrijo, gospodinjsko embalažo, bonboniere za čokolado, kakao in bonbone ter razne vrste litografiranih in pomikljanih pladnjev. Razen tega proizvajamo električne aparate za gospodinjstva kot n. pr. električne peči.

Izdelujemo tudi pribor za avtomobile in kolesa, in sicer avtomobilske žaromete, velike in male, zadnje svetilke, stop-svetilke, zračne zgoščevalke za avtomobile in kolesa ter zvonce za kolesa. Izdelujemo tudi pločevinaste litografirane otroške igrače

„ELEKTRONABAVA“

Podjetje za uvoz elektroopreme in elektromateriala,
nakup in prodaja proizvodov elektroindustrije FLRJ

Ljubljana, Resljeva 18-II

Telefon: 31-058, 31-059, telegram: Elektronabava Ljubljana
Skladišče: Crnuče tel. 382-172

dobavlja ves električni material iz uvoza in domačega trga

Obiščite
blagovnico

tramostavio
tramostavje
specializiranc

za oblačilno stroko

in njeno poslovalnico

Sneguljčica

Ljubljana, Wolfova 1

PRED PREDSTAVO IN PO NJEJ

OBIŠČITE

GOSTILNO *Tavčarjev hram*

VSEM LJUBITELJEM GLEDALIŠČA IN DRAMATIKE

priporočamo:

Miroslav Krleža,

G L E M B A J E V I

Prevedla Fran Albreht in Josip Vidmar

Platno din 1.200.—

Molière,

IZBRANO DELO II. ZVEZEK

Prevedel Josip Vidmar

Platno din 620. —

Sartre,

NEPOKOPANI MRTVECI

Pet dram. — Platno din 1.500.—

Knjige dobite v vsaki knjigarni ali pa jih naročite naravnost
pri Državni založbi Slovenije, Ljubljana, Mestni trg 26

William Shakespeare

SEN KRESNE NOČI

Komedija v petih dejanjih

✓
Poslovenil: OTON ŽUPANČIČ

Režiser: dr. BRATKO KREFT

Scenograf: ing. arch. NIKO MATUL

Koreograf: ŠTEFAN SUHI

Kostumograf: ing. arch. MILENA MATULOVA

Lektor: prof. MIRKO MAHNIČ

Tehnično-umetniško vodstvo: VLADIMIR RIJAVEC

Soloplesalca: LIDIJA SOTLARJEVA in STANE LEBEN

V baletnem zboru nastopajo GABRIJELA GRADOVA, MARIJA GRADOVA, ŠTEFANIJA SITARJEVA, VIDA VOLPIJEVA, ROMAN ANŽUR, ZVONKO PENKO, MARKO POGAČAR in JANEZ SAMEC

Magnetofonski posnetki Mendelssohnove glasbe v izvedbi orkestra Opere SNG Ljubljana pod dirigentskim vodstvom DEMETRIJA ŽEBRETA

Glasbo posnel: RUDI OMOTA

Tonski tehnik: BRANKO STARIČ

Inspicent: MARJAN BENEDIČIČ

Šepetalka: VERA PODGORŠKOVA

Odrski mojster: VINKO ROTAR

Lasuljar: ANTON CECIČ

Razsvetljava: LOJZE VENE, VILI LAVRENCIČ

Sceno in kostume izdelale Gledališke delavnice SNG pod vodstvom ravnatelja ing. arch. ERNESTA FRANZA

Osebe:

Tezej, vojvoda atenski	ANDREJ KURENT
Egej, Hermijin oče	{ LOJZE DRENOVEC MARIJAN BENEDIČIČ
Lisander } zaljubljena v Hermijo	{ JURIJ SOUČEK RUDI KOSMAČ
Demetrij }	
Filostrat, voditelj zabav pri Tezeju	DUŠAN ŠKEDL
Dunja, tesar	STANE POTOKAR
Smuk, mizar	FRANCE PRESETNIK
Klobčič, tkalec	STANE SEVER
Pisk, mehokrp	DRAGO MAKUC
Nosán, kotlar	ALEKSANDER VALIČ
Trlica, krojač	MAKS FURIJAN
Hipolita, kraljica amazonska	ŠTEFKA DROLČEVA
Hermija, zaljubljena v Lisandra	DUŠA POČKAJEVA
Helena, zaljubljena v Demetrija	MAJDA POTOKARJEVA
Oberon, vilinski kralj	LOJZE ROZMAN
Titanija, vilinska kraljica	SLAVKA GLAVINOVA
Spak, tudi Robin Dobrodruž	ALI RANER
Grahovka } vile	{ MIHAELA NOVAKOVA DORA STOŠIČEVA MARJETA KLINČEVA IVA KNAVSOVA
Pajčevina }	
Vešča }	
Gorčica }	

Skrati in vile iz spremstva kraljevega in kraljčinega. Tezejevo in Hipolitino spremstvo.

Godi se v Atenah in v gozdu blizu njih.